

**ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
СУБ'ЄКТОМ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО СЕРЕДОВИЩА**

Побережець Ольга Валеріївна

Доктор економічних наук, доцент

Доцент кафедри бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

(Одеса, Україна)

Постійні трансформаційні процеси в національній економіці спонукають вітчизняні підприємства визначати сучасні підходи до

формування процесу управління процесами та результатами діяльності суб'єкта мікроекономічного середовища. З метою застосування можливостей, які відкриваються в сучасних умовах господарювання, необхідна активізація системного потенціалу окремих суб'єктів з метою формування ефективної системи управління в умовах європейського орієнтування національної економіки.

Розроблена та представлена Стратегія розвитку України «Україна 2020: Стратегія національної модернізації» повинна сприяти суттєвому підвищенню ефективності використання людського, виробничого та природного потенціалу, забезпеченню необхідного рівня конкурентоспроможності національної економіки, досягненню стабільного сталого розвитку і достойного рівня добробуту громадян України. Важливим завданням суб'єкта мікроекономічного середовища у зазначеному аспекті є створенню умов, які забезпечать не тільки кращі можливості для підприємництва і виходу з кризи, а також досягнення вищих стандартів життя для громадян України. Для цього необхідні скоординовані дії в напрямку підвищення конкурентоспроможності економіки та її адаптивності до постійних змін в економічному середовищі.

В свою чергу стратегічне управління базується на системному функціонуванні окремих сегментів, а саме: стратегічному плануванні, процесі реалізації стратегії та механізми стратегічного контролю.

Проблемам оцінки ефективності стратегічного управління присвячені роботи зарубіжних та вітчизняних науковців: І. Ансоффа, Х. Барроу, Р. Каплана, Г. Мінцберга, Д. Нортон, М. Портера, О. Віханського, Г. Кіндрацької, Н. Круглової, С. Попова та інших.

Стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднуються цільовий та інтегральний підходи до діяльності суб'єкта мікроекономічного середовища, що дає можливість встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявним потенціалом підприємства та приводити у відповідність шляхом розробки та реалізації системи стратегій на мікроекономічному рівні.

Сучасна концепція управління системами на різних рівнях – це концепція стратегічного управління, яка враховує можливості і загрози факторів внутрішнього та зовнішнього середовища. Найбільш використовуваною і обговорюваною концепцією є збалансована система показників Д. Нортон і Р. Каплана. Саме її використання дозволяє суб'єкту мікроекономічного середовища найбільш швидко вирішувати стратегічні задачі. Основа даної концепції – це злиття в єдине ціле різних сфер діяльності підприємства.

Інтегруючим показником визначення ефективності

стратегічного планування розвитку суб'єкта управління може бути удосконалена комплексна система оцінки стратегічного плану, яка з допомогою параметричної функції повинна виявляти ефективність реалізації проектів і альтернативних рішень стратегічного плану. За даного підходу не проводиться врахування можливих впливів зовнішнього середовища.

При цьому можливо здійснювати оцінку рівня майбутньої ефективності діючої стратегії по відношенню до кожного альтернативного варіанта можливих стратегій успіху із застосуванням експертного підходу.

Всі вищевказані інструменти в комплексі дозволяють вимірювати та оцінювати ефективність стратегії в окремих часових періодах. Тому виникає цілком реальна можливість ставити завдання створення комплексної системи для оцінки ефективності стратегічного управління з використанням нових методів та підходів, до яких відноситься економетричні методи та інструменти. Крім того, ефективність стратегічного управління суб'єктом макроекономічного середовища визначальною мірою залежить від правильного аналізу та оцінки середовищ функціонування суб'єктів управління. В свою чергу, методи економетрики дозволяють адекватно провести оцінку причинно-наслідкових зв'язків у середовищі функціонування суб'єктів мікроекономічного рівня.

Оцінка ефективності стратегічного управління на макрорівні включає в себе визначення великої кількості показників, що характеризують функціонування і розвиток суб'єктів управління. Відповідно робити висновки щодо ефективності стратегічного управління на основі аналізу змін окремих показників неправомірно. Вирішення такої проблеми полягає в реалізації системного підходу до моделювання процесу оцінки ефективності стратегічного управління, який може бути реалізований шляхом розробки і застосування декількох моделей такої оцінки. При цьому, визначення основного критерію, а відповідно і визначальної моделі оцінки, залежить від специфіки підприємства і умов його стратегічного розвитку.

Вирішення критичних проблем в забезпеченні макроекономічної стабілізації, створенні привабливого середовища для ефективної діяльності суб'єктів ринку, модернізації виробництва, надасть можливість до позитивних структурних зрушень в економіці, диверсифікації та зниженні енергоємності виробництва. Водночас Україна має стати більш стійкою до коливань зовнішньої кон'юнктури і поєднати усі компоненти сталого розвитку, формуючи нову якість економіки та життя населення.

Стосовно до країни стратегічне планування передбачає визначення основних цілей і пріоритетів розвитку, розробку альтернативних сценаріїв розвитку, визначення основних шляхів досягнення обраних цілей.

Реалізація стратегії повинна припускати, що стратегічне управління - безперервний процес. Коригування стратегії під впливом постійного аналізу змін - невід'ємна частина стратегічного менеджменту. Стратегічний менеджмент являє собою постійно повторюваний замкнутий цикл, який ніколи не припиняється і постійно реалізується з урахуванням зовнішніх та внутрішніх факторів впливу.

В свою чергу, стратегічний контроль – це збір і обробка інформації про реалізацію стратегії, зіставлення її з параметрами, заданими заздалегідь в стратегічних планах або програмах, виявлення відхилень, аналіз причин, що викликали такі відхилення, їх оцінка і прийняття рішення про коригуючому впливі. При цьому процес стратегічного контролю складається з: вироблення критеріїв оцінки; зіставлення з ними реальних результатів; прийняття необхідних коригувальних впливів.

Необхідно зауважити, що стратегія повинна формуватися на основі інструментальних, міжособистісних та системних компетентностей. До інструментальних компетентностей (когнітивні, методологічні) відносяться: здатність до аналізу і синтезу, до організації та планування; розв'язання проблеми та прийняття рішень. До міжособистісних – взаємодія, міжособистісні навички та уміння, етичні зобов'язання.

Постійні миттєві трансформаційні процеси зовнішнього середовища діяльності суб'єктів господарювання вимагають впровадження сучасних організаційних змін всередині системи, для швидкого реагування на зміни, які потребує система управління суб'єктом. Дані процеси визначають необхідність використання стратегічно орієнтованих аналітичних інструментів управління суб'єктом мікроекономічного середовища, що спонукає до необхідності створення інформаційно-аналітичних систем, які забезпечують систему управління необхідною інформацією.

Таким чином, сучасне становище та динаміка розвитку суб'єктів управління свідчать про необхідність формування інноваційного підходу до стратегічного управління суб'єктом макроекономічного середовища, враховуючи потенційні можливості та фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища в умовах євроінтеграції національної економіки.